

kapesán a torok diphteritisnek vaschloriddal való kezeléséről értekezik s a vaschloridot a torokdiphtheria legértékesebb gyógyszerének tartja:

„A roncsoló toroklob kivált gyermekeknél a nagyon is gyakori betegségek egyike, s sajnos, nem épen ritkán halálos kimenetelű. Nem csoda tehát, hogy az ellene megpróbált szerek és gyógyeljárások számosak s időnként újabb szerek és kezelés kíséreltetik meg. Ezen különféle gyógyulásokat, miután azok ugyis ismeretesek, nincs szándékom felsorolni. Csak egyet, s úgy hiszem, a legelterjedtebbet említem fel, mint a melylyel nagyjában magam is meg voltam elégedve; értem a töményebb carbololdatokkal ecseteléseket. Ezen kezelés a legtöbb könnyű és középsúlyos esetben tapasztalatom szerint sikeres volt. Az álhártyák tisztultak, a beszűrődés localizálódott, s 5—10 nap alatt a megtámadott részek teljesen megtisztultak. A nagyon súlyos eseteknél és kiterjedt beszűrődéseknél azonban a carbol ecsetelések cserben hagytak, s ilyenek, nem is említve azon eseteket, a hol csekély torokbeszűrődés mellett kifejezett croup tünetek voltak jelen, rendszeren halálosan végződtek.

A különböző szerek és kezelések között már régebben gyakoroltatott az álhártyák és beszűrődéseknek ferum sesquichloratum oldatával való ecsetelése anélkül, hogy ezen kezelés kiterjedtebb alkalmazásának örvendhetett volna. Csak a legutóbbi két évben külföldön s nálunk a pesti szegény gyermekkórházban tétetnek nagyobb számu kísérletek, melyeket Bókai, a szegény gyermekkórház igazgató főorvosa az „Orvosi Hetilap“ folyó évi június 14-iki 24-ik számában ismertette meg. Az ezen közleményben foglaltakat nem szándékozom részletesen ismertetni. Csak azt emelem ki belőle, hogy ferum sesquichlor. oldatával, ecsetelések mellett a gyógyulási százalék jelentékenyen emelkedett, a gégécroupnak kifejlődése jelentékenyen alábbszállott, mely az eddig dívó kezelések és szerek mellett lehetséges volt.

Nekem még Bókai közleményének megjelenése előtt pár héttel volt egy igen súlyos diphteritis esetem, mely daczára a napenkint többször eszközölt carbol ecseteléseknek, a kezelés 4-ik napján oly súlyos tüneteket mutatott, hogy az amugy is gyengén fejlett vérszegény gyermeket már elveszettnek tekintettem, a midőn tisztán kísérletképen a fer. sesquichloratumnal ecseteléseket próbáltam meg, s mondhatom, nem várt fényes eredménnyel, mert 5—6 nap alatt az álhártyás részek megtisztultak s egyéb betegségi tüne-

tek is elmultak. — Azóta még két esetben volt alkalmam e szer jóságáról meggyőződni.

Első esetben a következő!

T. O. 5 éves, korához gyengén fejlett vérszegény gyermek folyó év június hó 3-án lett beteg. Lázas, étvágytalan lett, hasmenés lépett fel. Június 6-án a beteghez hivatván, a következőket találtam: Mindkét mandula belfelületén egy jókora babnyi fehér-szürkés lepedék, mandolák megnagyobbodottak, élénk vörösek, úgy a lágyszájpad és inyvitola is; mindkét oldali állalatti mirigyek beszűrődtek, jókora mogyorónyi nagyságuk, nyomásra igen érzékenyek. Hő 39,6, étvágy csekély; napjában többször bűzös széklet. 10% carbol glycerinnel naponként 4-szer ecsetelés; hideg borogatás, láz ellen antifebrin, hasmenés ellen salep-főzet opiummal.

Ezen kezelés mellett a betegségi tünetek mindinkább fokozódtak s a kezelés 4-ik napján az állhártyák már mindkét mandola egész belfelületére, részben a garatívek uvulára is kiterjedtek; az előbb tiszta hang fátyolozott s reggelenként rekedt lett. Láz és hasmenés tovább fennállott. A betegség ezen stadiumában, a midőn már a gége-croup kifejlődésétől féltém, a fer. sesquichlorat. solut. 10% vizes oldatával ecseteléseket kísérlettem meg; belsőleg 80 gramm colaturára 10 csepp fer. sesquichloratumot rendeltem óránként egy gyermek kanállal. Az ecseteléseket 3—4 óránként ismételtém, ezt megelőzőleg az állhártyákat mésvizbe mártott vattagomolylyal letörültem, közben pedig mésvizzel inhalatiókat végeztettem. Már a 2-ik napon az állhártyák vékonyabbak lettek, könnyebben letörülhetők voltak; a beszűrődés localizálódott, láz megszűnt; szintén megszűntek a bűzös székletek, közérzet javult. Beteg napjában többször tejet ivott, s a ferrum sesquichlor. kezelés 6-ik napján mandolák s a garatívek teljesen megtisztultak, lelohadtak, rendes színűek lettek s a nagyobb fokú gyengeség és vérszegénységen kívül betegségi tünetek nem maradtak vissza.

Második esetem ugyanezen család idősebb gyermeke volt, ki két hét múlva ugyanazon tünetek között betegedett meg. Betegsége 2-ik napján a beteghez hivatván, mindkét mandola belfelületén egy babnyi nagyságú fehéres szürke, le nem törülhető lepedéket találtam, állalatti mirigyek beszűrődtek, közepes láz. Fer. sesquichlor. ecsetelés és belső adagolás mellett láz másnap megszűnt, beszűrődés tovább nem terjedt, s a kezelés 3-ik napján mandolák megtisztultak.

3-ik esetem egy 40 éves, vidéken lakó nőre vonatkozik, a kinnél mindkét mandolán egy-egy félkrajcárnyi fehéres szürke állhár-

tyát találtam; mandolák megnagyobbodtak, úgy ezek, mint a torokképletek belőveltek, állalatti mirigyek beszűrődvék. Ennél az eseteléseket a beteg férjére kellett bíznom. Ötödik nap a beteget berendelvén, alig egy lencsényi szürke, könnyen letörülhető lepedéket találtam, mely pár nap múlva — a midőn a beteg ismét megjelent nálam — már eltűnt.

Arra nézve, hogy miként hat a vaschlorid gyógyítólag a diphteritisnél, eddig csak hypothetisok vannak. Előtte legvalószínűbbnek látszik azon feltevés, hogy a vaschlorid mint zsengiző szer a kisebb véredényeket megszükitvén, úgy helybelileg alkalmazva a fehérvérnyéket megalvasztván, a mikrobáknak a vérkeringésbe való felvétele megnehezítik. Ugyanesak mint tonicum a megtámadott részek vérmennyiségét csökkentvén, gyulladásellenesen hat s így a restitutio ad integrum létrejövetelét siettetí és elősegíti.

Az előadások alapján — eltekintve az utóbb vázolt két könyvebb diphteritis esetről, melyek más szerrel való kezelés mellett is meggyógyultak volna — a vaschloridra nézve véleményem oda terjed, hogy az a torokdiphteriának legértékesebb gyógyszere; az avval való kezelés felülmul minden eddig alkalmazásban levő kezelést s mint ilyet a t. kartársaknak figyelmébe melegen ajánlom.

Kérdést intéz ezután, vajjon más kartársak nem tettek-e eddig a vaschloriddal kísérleteket.

Török tr., úgy *Pazár* megemlítik, hogy ők több esetben tettek kísérletet vaschloriddal anélkül, hogy annál jobb eredményt láttak volna mint más kezeléstől; *Török tr.* megjegyzi azonban, hogy kellő kitartás és következetességgel nem alkalmazta.

Pösch tr. a diphteriának legtöbb esetét a legkülönbözőbb szerek és kezelés mellett gyógyulni látta; a chloralkalival való öblögetések ép oly sikeresek voltak, mint a carbolsav oldat, vagy mésvízzeli esetelések. Nagyon súlyos esetekben egy sem ér semmit; a vaschloridot eddig nem próbálta alkalmazni, jövőre azonban megkísérli.

Löwy tr. a vaschloriddal többször kezelt diphteritist a nélkül, hogy attól eredményt látott volna; a *Ruber tr.* által felolvasott első eset gyógyulása az előleges carbol-eseteléseknek tudható be, mire